

Historiemonopolet og dets konsekvenser

I slutningen af januar 2013 afviste regeringen at personer, der under Den Kolde Krig blev registreret af PET, kan få adgang til at se deres sager hos efterretningstjenesten. De radikales retsordfører Jeppe Mikkelsen erklærede ellers så sent som sidste år, at han var en "åbenhedsfanatiker", og efterspurgte samtidig mere åbenhed på alle områder for PET.¹ Åbenhedsfanatisme er åbenbart et forbigående fænomen.

Historien – den er statens

PET's arkiver skal åbenbart holdes hermetisk lukkede. Ikke kun for tidligere registrerede, men også for forskere. Da PET-kommissionens beretning udkom i sommeren 2009, forsikrede daværende justitsminister Brian Mikkelsen (K) ellers Folketingets Retsudvalg om, at andre forskere skulle have samme adgang til det materiale i PET's arkiv, som PET-kommissionen havde haft.² Allerede i foråret 2009 havde Brian Mikkelsen givet PET's chef Jacob Scharf en tjenstlig ordre om at sikre andre forskere adgang til materialet. I efteråret 2012 kom det imidlertid frem, at Scharf tilsyneladende har ignoreret denne ordre, da PET i op mod 200 tilfælde har afvist at give det ved folketingsbeslutning oprettede Center for Koldkrigsforskning (CFKF) adgang til materiale, som PET-kommissionen havde brugt. På den baggrund erklærede Brian Mikkelsen, at "PET selv har ageret politisk, og det er bekymrende."³

Nu kunne man måske tro, at

den nuværende justitsminister, Morten Bødskov (S), ville være bekymret over at have en chef for Politiets Efterretningstjeneste, der tilsyneladende mener sig berettiget til at ignorere tjenstlige ordrer efter forgodtbefindende. Men sådan forholder det sig ikke. Tværtimod. Da sagen kom frem i efteråret 2012 udtalte Bødskov, at han "ingen grund [havde] til at tro, at PET ikke har handlet korrekt."

I et svar til Folketingets Retsudvalg samme efterår gentog Morten Bødskov sin ubetingede tiltro til PET og dets chef. Ministeren forklarede, at CFKF havde sendt en række klager til Justitsministeriet over, at PET havde nægtet at afklassificere en række dokumenter, som PET-kommissionen havde anvendt. Justitsministeriet havde afvist klagerne, da man havde "valgt at følge tjenestens faglige vurdering af sagen."⁴

Det fremgik imidlertid ikke af svaret til Retsudvalget, at det var så som så med det faglige indhold i PET's vurdering. Faktisk var der slet intet fagligt indhold. Der blev således ikke taget stilling til en eneste af de mange konkrete indsigelser og argumenter, som til hvert enkelte dokument var anført i ansøgningerne til PET. I sine meget korte svar afviste PET alle ansøgninger med en generel henvisning til "hensynet til beskyttelse af kilder, samarbejdspartnere og Politiets Efterretningstjenestes efterforskningsmetoder."

Der er ikke noget nyt i, at efterretningstjenester vogter over arbejdsmetoder, kilder og samarbejdspartnere. Det hører med til jobbet. Problemet er jo

Anmelderredaktion:
Anders Dalsager
Chris Holmsted Larsen
Thomas Wegener Friis

imidlertid i dette tilfælde, at disse kilder og samarbejdspartnere allerede er offentligt omtalt i PET-kommissionens beretning.

Oplysninger om PET's efterforskningsmetoder under Den Kolde Krig kan således dårligt anses som værende af fortrolig endelige hemmelig karakter, når de er udførligt omtalt over 150 sider i PET-kommissionens bind 4. Her redegøres detaljeret for hvervning, kildeføring, brug af dobbeltagenter, telefonaflytninger, overvågning af møder, rumaflytninger, brevåbning, ransagninger mv.⁵

PET's samarbejde med fremmede efterretningstjenester er ligeledes ganske udførligt beskrevet af PET-kommissionen. Hvervningen af KGB-officeren Oleg Gordijevskij er beskrevet i detaljer, herunder PET's nære samarbejde med den britiske efterretningstjeneste, MI6.⁶ Samarbejdet mellem PET og MI6 har været kendt siden 1980'erne og kan vel derfor næppe anses for at være af særlig hemmelig beskaffenhed. Det er heller ikke nogen stats-hemmelighed, at både Gordijevskij og KGB-arkivaren Vasilij Mitrokhin blev hvervet af MI6, og at de to var kilder til en stor del af PET's oplysninger om KGB og dets virke.⁷

Disse to personer og deres betydning for PET's indsigt i KGB's virksomhed under Den Kolde Krig er da også omtalt adskillige steder i PET-kommissionens beretning. At oplysninger i PET's arkiv derfor med stor sandsynlighed vil kunne forbindes til en af de to ovennævnte personer og dermed til en allieret tjeneste kan altså dårligt ses som værende en trussel mod PET's samar-

bejde med allierede tjenester. Udgivelsen af PET-kommissionens rapport, hvori der i øvrigt er anvendt adskillige originaldokumenter fra bl.a. MI6, har da heller ikke skadet PET's muligheder for i dag – et par og tyve år efter den kolde krigs afslutning – at samarbejde med allierede tjenester.⁸

Alligevel nægter både PET og Justitsministeriet adgang til det materiale, som PET-kommissionen havde adgang til, og som PET i 2009 fik ordre om at give andre forskere adgang til. Årsagen til det tilsyneladende stærke ønske hos PET-chefen og justitsministeren om at holde arkiverne hermetisk lukkede kan man kun gisne om.

Et de facto monopol

Som konsekvens af regeringens politik står vi i dag i den situation, at PET-kommissionens beretning *de facto* er ophøjet til officiel statslig monopolhistorie. Ingen har altså mulighed for at efterprøve kommissionens udlægninger eller anlægge andre fortolkninger. Al videnskabelig debat er med andre ord demonteret på forhånd. PET's lukning af arkiverne og PET-kommissionens deraf følgende fortolkningsmonopol fik i efteråret 2012 professor Kurt Jacobsen fra CBS til at bemærke: "Det var sådan, man skrev historie i Sovjetunionen."⁹

PET-kommissionens fortolkningsmonopol er så meget desto mere problematisk, fordi der visse steder kan sættes endog meget store spørgsmålstegn ved det historiefaglige håndværk. Det er bl.a. tilfældet i Morten Heibergs¹⁰ beskrivelse af fænomenet Absalon i bind 5. Absalon var en løst organi-

seret kreds af personer, der i starten af 1973 gik sammen om at bekæmpe det, de opfattede som en omsiggribende venstreorienteret dominans på universiteter og andre undervisningsinstitutioner. Absalon blev kendt i offentligheden, da man i efteråret 1973 kontaktede en lang række studerende på Odense Universitet.

Historikeren Peer Henrik Hansen rettede allerede i 2009 i sin anmeldelse af PET-kommissionens bind 5 i *Arbejderhistorie* en stærk og berettiget kritik mod Heibergs beskrivelse af Absalon. Hansen kritiserede bl.a. den mangelfulde inddragelse og analyse af Absalons eget materiale, den manglende omtale af DKP's forsøg på at slå politisk mønt på Absalon-sagen samt Heibergs ringe underbyggede kategorisering af Absalon som en højreorienteret ekstremistorganisation.¹¹

Der er således allerede sat spørgsmålstegn ved Heibergs beskrivelse af Absalon, og ved at inddrage hidtil uudnyttet materiale kan der sættes yderligere spørgsmålstegn ved Heibergs arbejde.

Tvivlsomt kildegrundlag

Heibergs analyse af Absalon foretages dels på et ufuldstændigt og fordrejet kildemæssigt grundlag, og dels er beskrivelsen præget af en ikke ubetydelig grad af konspirationsteoretisk tænkning.

Indledningsvis skal her nævnes nogle af de mest graverende elementære fejl, der forefindes i beskrivelsen af Absalon. Heiberg formår for det første ikke at skelne mellem *Absalon*, der opstod i 1973, og forenin-

gen *Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre* (SVDF), der blev oprettet i januar 1976. Når Heiberg således på baggrund af en notits af 24. august 1982 beskriver opbygningen af Absalon som bestående af en række lokalafdelinger med en central landsdækkende hovedorganisation, er det i virkeligheden SVDF's struktur der beskrives.¹² Denne organisationsform er og var jo i øvrigt ganske udbredt blandt både politiske og almennyttige foreninger og organisationer, men hos Heiberg beskrives den nærmest som værende konspirativ.

Senere påstår Heiberg, at Absalon kan ses som forløber til den antikommunistiske "pindsvine-bevægelse", som videreførte det antikommunistiske arbejde, som Absalon stod bag. Vi hører imidlertid ikke mere til "pindsvine-bevægelsen", så hvad Heiberg hentyder til, er ikke godt at vide.¹³ Den slags løse ender er ikke et sær-syn i bind 5.

For det andet hævder Heiberg, at en af hovedpersonerne bag både Absalon og SVDF, oberstløjtnant Erling Harder, var efterretningsofficer og ansat i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) indtil 1967. Det er ikke korrekt. Harder var aldrig ansat i FE. Efter 1945 gjorde han tjeneste i hærens 6. og 15. bataljon samt 1. regiment. Fra 1954 gjorde han tjeneste ved Østre Flyvebassiskommando i Værløse, inden han i 1960 blev tilknyttet Flyvevåbnets Rekruttskole. Fra 1962 var han chef for Forsvarsstabens Adjudanturafdeling og var som sådan udstationeret ved SHAPE og bosat i Belgien fra 1966-1970, inden

han i 1972 blev tilknyttet Flyvevåbnets Sergent- og Reserveofficersskole i Værløse.¹⁴ Heiberg forveksler formenlig Erling Harder med Erik Harder, der var søofficer og ansat i FE, idet Heiberg først omtaler Erling Harder som kaptajn-løjtnant (officersgrad i Søværnet) og senere som oberstløjtnant (officersgrad i hæren og flyvevåbnet).¹⁵

For det tredje er det – som påpeget af Peer Henrik Hansen – fejlagtigt, når Heiberg betegner Absalon som en "ekstremistorganisation på højrefløjen".¹⁶ PET's materiale om Absalon giver intet belæg for at betegne Absalon eller dens efterfølgerorganisation *Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre* (SVDF) som ekstremistorganisationer. Heiberg hævder også, at PET identificerede "mulige medlemmer" af Absalon, der passede med personer fra Bovrup-kartoteket, dvs. var tidligere nazister.¹⁷ Der er tale om et fuldstændig uunderbygget påstand fra Heibergs side, som ingen støtte finder i PET's materiale om Absalon¹⁸, hvor Bovrup-kartoteket ikke er nævnt med så meget som ét ord.¹⁹ Flere personer fra kredsen omkring Absalon/SVDF havde tværtimod været aktive i modstandsbevægelsen. Ud over Harder selv drejede det sig om en anden af SVDF's stiftere, Gudmund Schack, der var tidligere formand for Danmarks Idrætsforbund, og som i maj 1945 fungerede som chauffør for feltmarskal Montgomery. I SVDF's stiftelseskreds fandtes desuden legationsråd Hans Wenck, tidligere chef for Udenrigsministeriets informations- og sikkerhedstjeneste og professor i radiologi Flemming

Nørgaard, dr. med. & odont.²⁰ Der var altså med andre ord tale om, hvad man kunne kalde 'pæne borgerlige' personer, der delte en fælles opfattelse af, at der i bl.a. medie- og undervisningsverdenen var sket en markant venstredrejning, som måtte modarbejdes.

Heibergs manglede forståelse for hvad Absalon og senere SVDF stod for skyldes dels, at han ikke har gjort sig den ulempe for alvor at undersøge sagen, dels at han fejlvurderer det materiale, der findes i PET's arkiv. Det drejer sig bl.a. om det såkaldte "Borg 73-manifest", hvoraf det fremgår, at man ville bekæmpe det, der blev opfattet som undergravede virksomhed inden for bl.a. undervisnings- og kulturområdet. Midlerne bestod bl.a. af skrivning af læserbreve, op-hængning af plakater og mærkater samt politisk debat med de personer, som ifølge Absalon ubevidst lod sig udnytte. Man udsendte også i 1973 en dansk udgave af en officiel schweizisk pjece om psykologisk forsvar med titlen "Den anden form for krig", der gav forskellige eksempler på, hvordan den demokratiske samfundsorden risikerede at blive undergravet.²¹

Det er svært at se, hvordan udgivelse af tryksager og læserbrevsskrivning kan føre til en stemping som ekstremistorganisation.

Bekymringen i kredsen bag Absalon omkring samfundsudviklingen kan bl.a. ses i et brev fra februar 1974, hvor Erling Harder beskrev hvordan "uparlamentariske elementer og marxistiske grupper" havde formået at sætte sig på store dele af meningsdannelsen og

undervisningsinstitutionerne, og at det derfor var "Absalons intention med lovlige midler at bekæmpe den undergravende virksomhed."²² Som et eksempel på denne undergravende virksomhed nævnte Harder bl.a. Unge Pædagoger, der i 1973 havde opfordret sine medlemmer til aktivt at bruge skolen i den revolutionære kamp. Som et andet eksempel nævntes *Historiebogen*, en populær marxistisk undervisningsbog i historie, hvor børnene kunne væmmes ved at læse om kvindeundertrykkelse og udbytning i de kapitalistiske lande, men samtidig kunne få en grundig indføring i udfrielsen herfra i form af undervisning i historisk materialisme og klassekamp.²³

At arbejde for at danske skoleelever skulle modtage en fair og alsidig undervisning, og ikke skulle bruges som led i en politisk kamp, kan næppe heller anses for at være ekstremistisk.²⁴

For det fjerde hævder Heiberg, at en af de studerende på Odense Universitet *angiveligt* skulle være blevet indskærpet af Harder, at vedkommende skulle "holde klar af PET".²⁵ Underforstået i denne formulering ligger, at Absalons arbejde var af en karakter, der ikke måtte komme til myndighedernes kendskab. Heibergs brug af ordet 'angiveligt', der antyder en tvivl om oplysningens rigtighed, må siges at være mere end berettiget. For der findes ganske vist en indberetning i PET's arkiv, der omtaler en kontakt mellem personkredsen bag Absalon og en yngre mandlig studerende, som man ønskede at engagere i arbejdet mod det, der blev opfattet som

en tiltagende marxistisk dominans på universitetet. I indberetningen er der imidlertid ingen som helst omtale af, at den pågældende person blev bedt om at "holde klar" af PET.²⁶ Det er der heller ikke i noget af det øvrige materiale om Absalon.

Den store konspirationsteori

Hovedelementet i Heibergs lidt troværdige teori om Absalon går ud på, at man syslede med "hemmelige militære planer", der bl.a. omfattede anskaffelse af våben. Kilden til disse påståede planer er ifølge Heiberg et notat af 10. oktober 1974, ifølge hvilket FE skulle have oplyst PET om, at Absalon forsøgte at skaffe sig våben.²⁷ Problemet er blot, at dette notat ikke er at finde i PET's materiale om Absalon.

Videre hævder Heiberg, at FE skulle have oplyst om, at medlemmer af Absalon modtog træning i sabotageteknik af en dansk våbenhandler og at denne på vegne af Absalon skulle have afgivet ordre om indkøb af våben hos en anden våbenhandler. Det drejede sig bl.a. 30-40 geværer, 120 mm morterer, 40-75 geværer med kikkertsigte samt tropeuniformer. Her burde alarmklokkerne for alvor have ringet for Heiberg, for hvad i alverden skulle en forening, der med demokratiske midler ønskede at påvirke den politiske debat, med morterer og tropeuniformer?

I stedet for at tage en dyb indånding løber Heibergs fantasi af med ham.

For det første fremgår det nemlig tydeligt af kildematerialet, at den våbenhandler, der

angiveligt havde afgivet ordren, reelt ingen forbindelse havde med Absalon.²⁸ Når vedkommendes navn overhovedet figurerer i sagen om Absalon, hænger det sammen med et banalt arkiveringsmæssigt problem hos PET. Inden man fik elektroniske kartoteker, kunne det således være vanskeligt at overskue de forskellige sager. Problemet søgte medarbejderne at løse ved bl.a. at over- eller understrege navne i de dokumenter, som lå i den enkelte sag. Hvis der dukkede et nyt dokument op, hvor et af de over- eller understregede navne figurede, lagde man en kopi af dokumentet *ad acta*. På den måde kunne sager, der intet havde med hinanden at gøre udover et personsammenfald, ende i samme sag.

Det var netop sådan, at dokumentet om våbenindkøb havnede på sagen om Absalon. Vedkommende våbenhandler havde på et møde været omtalt som en mulig foredragsholder/underviser i Absalon, men derudover var der ingen forbindelse.

For det andet fremgår det helt entydigt af kildematerialet, at de omtalte våben var beregnet for en køber i Sydamerika. Her ville tropeuniformerne nok også gøre større nytte.²⁹ Alligevel konkluderer Heiberg i fuldstændig modstrid med kildens eget udsagn, at våbnene var bestilt af Absalon.

Som nævnt hævder Heiberg altså, at FE skulle have advaret PET om Absalons påståede ønske om at skaffe sig våben, og at de to tjenester derfor samarbejdede i et forsøgt på at bremse Absalons aktiviteter.³⁰ Som allerede vist, er der intet kildemæssigt belæg for denne

påstand i PET's materiale om Absalon. Der findes desuden andre oplysninger, der yderligere usandsynliggør Heibergs påstand.

Erling Harder har således selv forklaret, at han jævnligt holdt ovennævnte Erik Harder (der var en fjern slægtning) og Niels Bjarke Schous (chef for FE's sikkerheds- og kontraetterretningstjeneste indtil 1967) sekretær orienteret om Absalon og SVDF's arbejde mod undergravende venstreorienteret virksomhed, fordi FE også beskæftigede sig med området.³¹ Erik Harder, der var tilknyttet FE's sikkerheds- og kontraetterretningstjeneste, har bekræftet, at han flere gange var i kontakt med Erling Harder.³²

Hvis PET og FE vitterligt havde ment, at det var "højrenationalister", der stod bag "ekstremistorganisationerne" Absalon og SVDF, der ulovligt søgte at skaffe sig våben, så forekommer det endvidere højst mærkværdigt, at begge efterretningstjenester indirekte støttede det udførte arbejde. Både FE's chef, kommandør Mogens Telling, og vicepolitimester Niels Schmidt fra PET holdt således ved flere lejligheder foredrag for medlemmer af SVDF om hhv. ydre og indre trusler mod det danske samfund.³³ Det skete kun sjældent, at efterretningstjenesterne på den måde lavede udadvendt arbejde, og havde man – som påstået af Morten Heiberg – opfattet kredsen bag SVDF og Absalon som ekstremister, ville sådanne foredrag naturligvis aldrig have fundet sted.

Et kedeligt mønster

Det er ikke kun i forbindelse

med beskrivelsen af Absalon, at der kan sættes spørgsmålstegn ved kvaliteten af Mortens Heibergs håndværk. Professor Bent Jensen har ved flere lejligheder kritiseret hans beskrivelse af Dragsdahl-sagen i PET-kommissionens bind 13, hvor en lang række dokumenter, der strider mod Heibergs vurdering, helt er udeladt af beskrivelsen.³⁴ En lignende kritik har været rejst af bl.a. Peer Henrik Hansen og Thomas Wegener Friis, der fandt det problematisk, at PET-kommissionens konklusioner angående Dragsdahl var gætværk baseret på formodninger, antagelser og slutninger.³⁵

Heibergs beskrivelse af Arne Herløv Petersen-sagen, ligeledes i PET-kommissionens bind 13, har også været skarpt kritiseret. Her lancerer Heiberg (endnu) en vidtloftig teori, denne gang om en stor kontraetterretningsoperation i samarbejde mellem PET og MI6. Men også her er kniber det med det kildemæssige grundlag. Der opregnes f.eks. et tilfælde, hvor Heiberg omtaler en drøftelse af, hvordan PET og MI6 kunne udnytte en kommende anholdelse af Arne Herløv Petersen og en udvisning af hans føringsofficer Vladimir Merkulov. Problemet er blot, at der i den kilde, der henvises til, intet står om hverken udvisning eller anholdelse. Der er flere eksempler på, at kilder er tolket mod deres eget udsagn.³⁶

Forfatteren Anne-Mette Anker Hansen konkluderer, at Heibergs tese om den store kontraetterretningsoperation "tager uden nogen egentlig dokumentation eller gyldig argumentation gradvist form af et

indiskutabelt faktum. Hypotesen finder 'dokumentation' i sig selv og bliver således til et selvsupplerende og lukket forklaringskredsløb."³⁷ Den samme konklusion kan med rette anvendes om Heibergs beskrivelse af Absalon. Her er det blot tesen om det ekstremistiske Absalon og dets ønske om at anskaffe sig morterer og tropeuniformer, der finder 'dokumentation' i sig selv.

Monopolets betydning

Da PET har besluttet at holde sine arkiver lukket, og den nuværende regering har besluttet at sanktionere denne beslutning, er forskerne nu forhindret i at gå PET-kommissionen efter i sømmene. Som vist her, kan der sættes alvorlige spørgsmålstegn ved dele af i hvert fald to af PET-kommissionens 16 bind. Om det forholder sig anderledes med de øvrige bind, er vi nu forhindret i at undersøge. Det kan hverken de øvrige medlemmer af PET-kommissionen eller andre historikere være tilfredse med.

*Martin Kryhl Jensen,
historiker, cand. mag.*

Noter

1. 'Regeringen hemmeligholder PET-sager fra Den Kolde Krig', *Information* 25/1 2013.
2. Folketingets Retsudvalg, svar på spørgsmål nr. 800 (alm. del), juli 2009.
3. 'Det ser ud til, at PET ikke har efterlevet den ordre, jeg gav', *Jyllands-Posten* 30/9 2012.
4. Folketingets Retsudvalg, svar på spørgsmål nr. 16 (alm. del), 2/11 2012.
5. PET-kommissionens beret-

- ning, bind 4, s. 103-267.
6. PET-kommissionens beretning, bind 4, s. 14-102 samt bind 7, s. 17-30.
7. Se f.eks. Christopher Andrew 'The Defence of the Realm. The Authorized History of MI5' (2010) og Gads leksikon 'Den Kolde Krig og Danmark' (2012).
8. At dømme ud fra den meget omtalte Morten Storm-sag er samarbejdet vel nærmest bedre end nogensinde før.
9. 'Historie-monopol bekymrer forskere', *Jyllands-Posten*, 23/9 2012. Se også Erland Kolding Nielsens kritik i 'Nyt pres på PET for at åbne koldkrigsarkiverne', *Jyllands-Posten*, 24/9 2012.
10. Morten Heiberg har primært beskæftiget sig med italiensk, spansk og europæisk samtidshistorie, og er i dag tilknyttet Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) samt Juridisk Institut, Københavns Universitet.
11. Peer Henrik Hansen 'Stor ståhej for ingenting???' , *Arbejderhistorie*, nr. 3 2009-10.
12. PET-kommissionen, bind 5, s. 181f; Oversigt over SVDF's organisation, Erling Harders privatarkiv.
13. Både *Atlantsammenslutningen* og *Værn om Danmark* brugte pindsvinet som logo, idet det symboliserede NATO som organisation – kun hvis det blev angrebet, rejste det pigge. Ingen af de to havde imidlertid forbindelse til Absalon.
14. De biografiske oplysninger kan bl.a. ses i Kongelig Dansk Hof- og Statskalender. Se også Rigsarkivet, Forsvarsstaben arkiv, Personelstaben 1950-1975. A sagsarkiv, 015.00 – 059.00, brev 8/7 1962, signeret oberstløjtnant Erling J. Harder.
15. PET-kommissionen, bind 5, s. 68 og 181.
16. PET-kommissionen, bind 5, s. 194.
17. PET-kommissionen, bind 5, s. 179.
18. Omfatter materiale som PET på forespørgsel har fremskaffet som værende arkivet under eller havende relation til Absalon.
19. I 1940'erne og 1950'erne eksisterede der en gruppe ved navn Absalon, der bestod af tidligere medlemmer af det danske nazistparti, hvoraf flere naturligt kunne forventes at ville optræde i Bovrup-kartoteket. Det er derfor nærliggende at tro, at man hos PET ved en fejl har sammenblandet de to Absalon'er. Da Heiberg selv er klar over eksistensen af flere forskellige organisationer ved navn Absalon, burde han ikke have medtaget oplysningen.
20. Indkaldelse til stiftende generalforsamling i SVDF, 29/1 1976, Erling Harders privatarkiv.
21. Den originale udgave hed "Die zweite Form des Krieges", og blev udgivet som led i en større publikation af det schweiziske Justits- og Politidepartement i 1969. Den danske udgave blev genudgivet af SVDF i 1980.
22. Brev 'Absalon', dateret februar 1974, signeret Erling Harder, Erling Harders privatarkiv.
23. Notat 'Udviklingen i Danmark siden 1956', Erling Harders privatarkiv.
24. Heiberg er måske påvirket af de mange samtidige artikler, hvor venstreorienterede anklagede Absalon for bl.a. at være en dansk gren af Ku Klux Klan, en ultrahøjrevendt varulve-bevægelse, en oberst-junta in spe og for at være farligere end Hitler.
25. PET-kommissionen, bind 5, s. 282.
26. PET, Absalon-sagen, indberetning 28/6 1974.
27. PET-kommissionen, bind 5, note 518, s. 182.
28. PET-kommissionen, bind 5, s. 181-183.
29. PET, personsag, notat 20. januar 1975, her efter PET-kommissionen, bind 5, note 525 s. 183.
30. PET-kommissionen, bind 5, s. 183.
31. Interview Erling Harder, 15/8 2008. FE havde ansvaret for at modvirke undergravende virksomhed rettet mod forsvaret.
32. Interview Erik Harder, 8/10 2008.
33. PET, Absalon-sagen, notat "Vedr. samtale med [...], Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre, 5/1 1981.
34. Bent Jensen 'PET-kommissionens beretning bind 13: KGB's kontakt- og agentnet i Danmark', *Fodnoter*, nr. 4, 2010.
35. 'Forskere: PET-kommissionen gætter', *Jyllands-Posten*, 2/8 2009
36. Anne-Mette Anker Hansen 'Arne Herløv Petersen-sagen. Baggrund og fortolkning', *Fodnoter*, nr. 6, 2010, s. 29-33
37. Anne-Mette Anker Hansen 'Arne Herløv Petersen-sagen. Baggrund og fortolkning', *Fodnoter*, nr. 6, 2010, s. 26

Eric Hobsbaum

Chester 20/8/13.

Redaktionen, Arbejderhistorie

Kære venner

I sin nekrolog over Eric Hobsbaum i *Arbejderhistorie* 1 (juni 2013), skriver Niels Finn Christiansen, at "(Hobsbaum) tog afstand fra invasionen i Ungarn 1956 og fra nedkæmpelsen af foråret i Prag i 1968, men hans kritik blev tålt af det kommunistiske parti...". Mht.

den sidste begivenhed blev det ikke et problem for EH netop fordi partiet gik imod invasionen, men angående den første passer det ikke.

Det kan være at EH skrev sådan i "Interesting Times", men da erindringsværket blev anmeldt i "Times Literary Supplement", den 4. oktober 2002, skrev Peter Fryer et læserbrev optaget i "TLS" den 11. oktober, at fem dage efter invasionen skrev EH i "Daily Worker", partiets dagblad, den 9. november 1956 ;

"While approving, with a heavy heart, of what is now happening in Hungary, we should therefore also say frankly that we think the USSR should withdraw its troops from the country as soon as this is possible".,,

Peter Fryer rapporterede til "Daily Worker" fra Budapest i oktober 1956 og fik sine artikler censureret og så undertrykt helt til sidste. Han blev ekskluderet af CPGES og i december 1956 fik sin lille bog "Hungarian Tragedy" udgivet. Den blev genudgivet i 1986.

I modsætning til historikere som E.P. Thompson, John Saville, m.fl., deltog EH aldrig i arbejderbevægelsens kampe og aktiviteter og når han blandede sig var det for at støtte Labours højrefløj imod venstrefløjen; han havde kun foragt for venstrefløjen. Hans støtte til Neil Kinnock var, at forsyne ham med argumenter til at bekæmpe Labours venstrefløj. Senere sagde EH, at han havde overvurderet Kinnocks kapaciteter. Labours venstrefløj vidste, at Kinnock var en principløs karrieremager.

Analysen i "The Forward March of Labour Halted" betød, at fordi den gamle arbejderklasse havde forsvundet, man skulle satse på andre kræfter. Dvs. en folkefront af alle partier til højre for Labour, inklusive de konservative parlamentarikere forbundet med industrien der gik imod Thatchers neo-liberale politik (dokumenter frigivet for nyligt viser, at det var tæt på en splittelse i det konservativ parti), kirkerne, osv. Nogle mener at analysen hjalp til at inspirere Blairs New Labour.

Efter kommunismens kol-

laps begyndte EH, at kalde sig en socialdemokrat og forklarede, at de to retninger var ligesom to grene fra den samme stamme. I starten, modsat det NFC skriver, havde EH og "Marxism Today" folkene illusioner i Blairs projekt, indtil det gik op for dem, at det var bare en fortsættelse af Thatchers politik i nye klæder. Blairs meninger var kendt af Labours venstrefløj der ikke havde sådan illusioner. Da det gik op for EH tog han afstand fra New Labour og kaldte sig kommunist igen.

Man må respektere EH for sine historiske værker, selvom der er andre marxistiske historikere der kritiserer dele af hans analyser, det er kun sundt, men EH har viste, at hans brug af marxisme har førte ham fra en fejl til den næste hele livet igennem i praktisk politik. Kinnocks "favourite marxist" var ikke en trussel til den borgerlige orden, derfor fik han sin orden fra Blair; socialister plejer at sige tak men nej tak.

m.w.h.

?????